

The background image shows a serene forest scene. In the foreground, there is a dense patch of moss with numerous small, yellow, bell-shaped flower buds on thin, reddish-brown stems. Behind this, a small stream flows over dark, wet rocks. The water is dark and reflects the surrounding greenery. The background is filled with more rocks and lush green moss, creating a sense of a healthy, natural environment.

Ministerstvo životního prostředí

Mgr. Richard Brabec
Ministr životního prostředí

**Vysoká škola
ekonomická v Praze**
17. 4. 2018

HISTORIE MŽP

- před rokem 1989 neexistoval v ČR samostatný ústřední orgán, který by zodpovídal za ochranu životního prostředí a vymáhání práva
- 1971 – zřízena Rada pro ŽP při vládě ČSR
- ochrana ŽP v kompetenci národních výborů a v rámci kompetencí jiných ministerstev – logicky střety s ochranou ŽP
- MŽP bylo zřízeno 19. prosince 1989 zákonem ČNR č. 173/1989 Sb. k 1. lednu 1990 jako ústřední orgán státní správy a orgán vrchního dozoru ve věcech životního prostředí

KOMPETENCE MŽP

MŽP je ústředním orgánem státní správy pro:

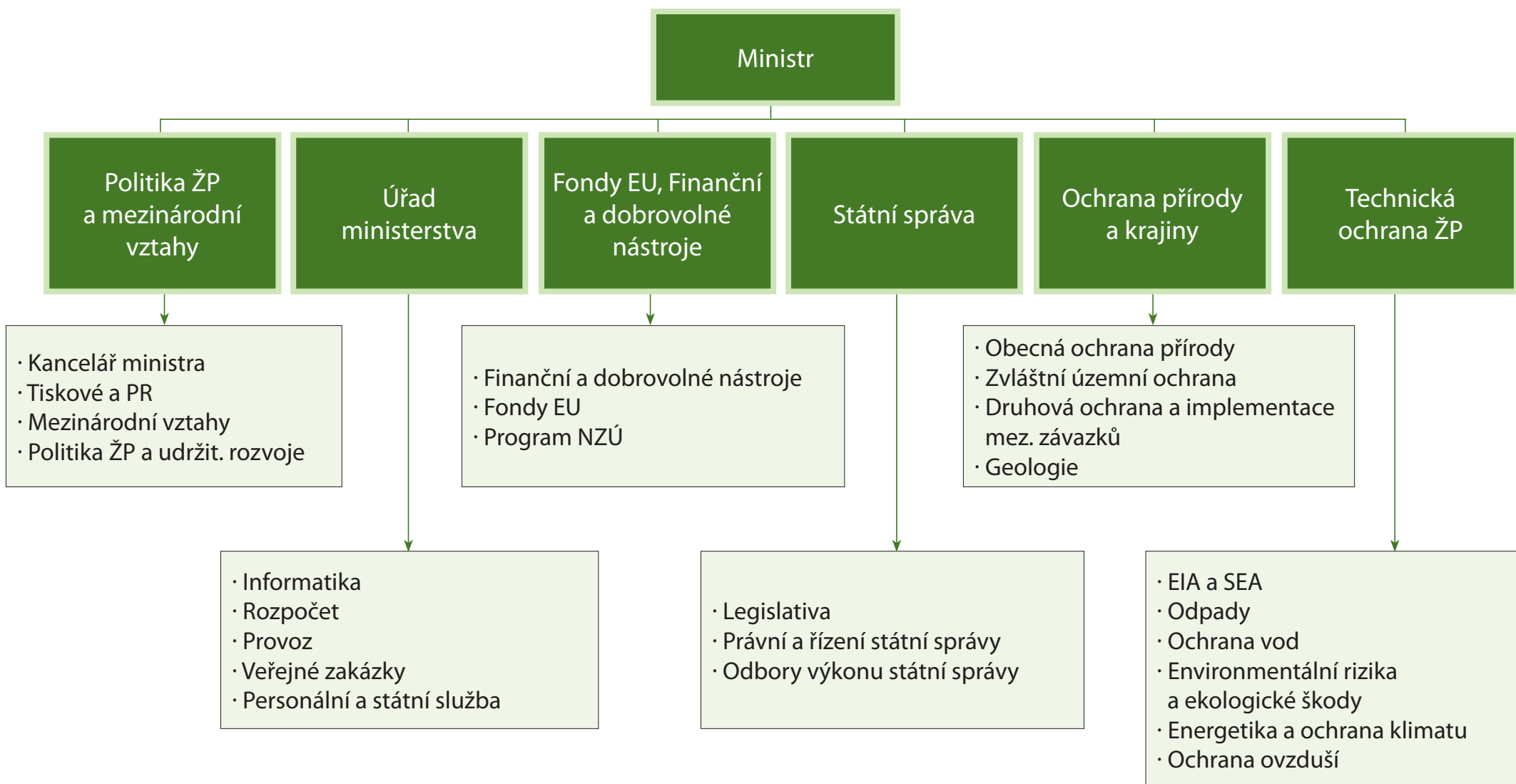
- ochranu podzemních a povrchových vod,
- ochranu ovzduší,
- ochranu přírody a krajiny,
- výkon státní geologické služby,
- ochranu horninového prostředí,
- odpadové hospodářství,
- posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí,
- myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích,
- státní ekologickou politiku.

MŽP V PRAXI

Ministerstvo životního prostředí zejména:

- vytváří státní politiku v oblasti životního prostředí, včetně strategií a akčních plánů na budoucí léta,
- tvoří a vládě předkládá ke schválení legislativu životního prostředí České republiky,
- zajišťuje soulad legislativy ČR s evropským právem v oblasti ŽP
- je řídicím orgánem pro EU fondy, národní a další dotační programy směřující do ochrany životního prostředí (OPŽP, program Life atd.)
- reprezentuje ČR v Evropské komisi, institucích EU a dalších mezinárodních organizacích, a je zodpovědné za mezinárodní vztahy na poli ochrany životního prostředí,
- vydává správní rozhodnutí v oblasti životního prostředí včetně např. stanovisek EIA, licencí pro nakládání s obaly a odpady, povolení k průzkumu ložisek nerostných surovin ad.,
- vyřizuje žádosti o informace o životním prostředí podle zákona 106 a 123.

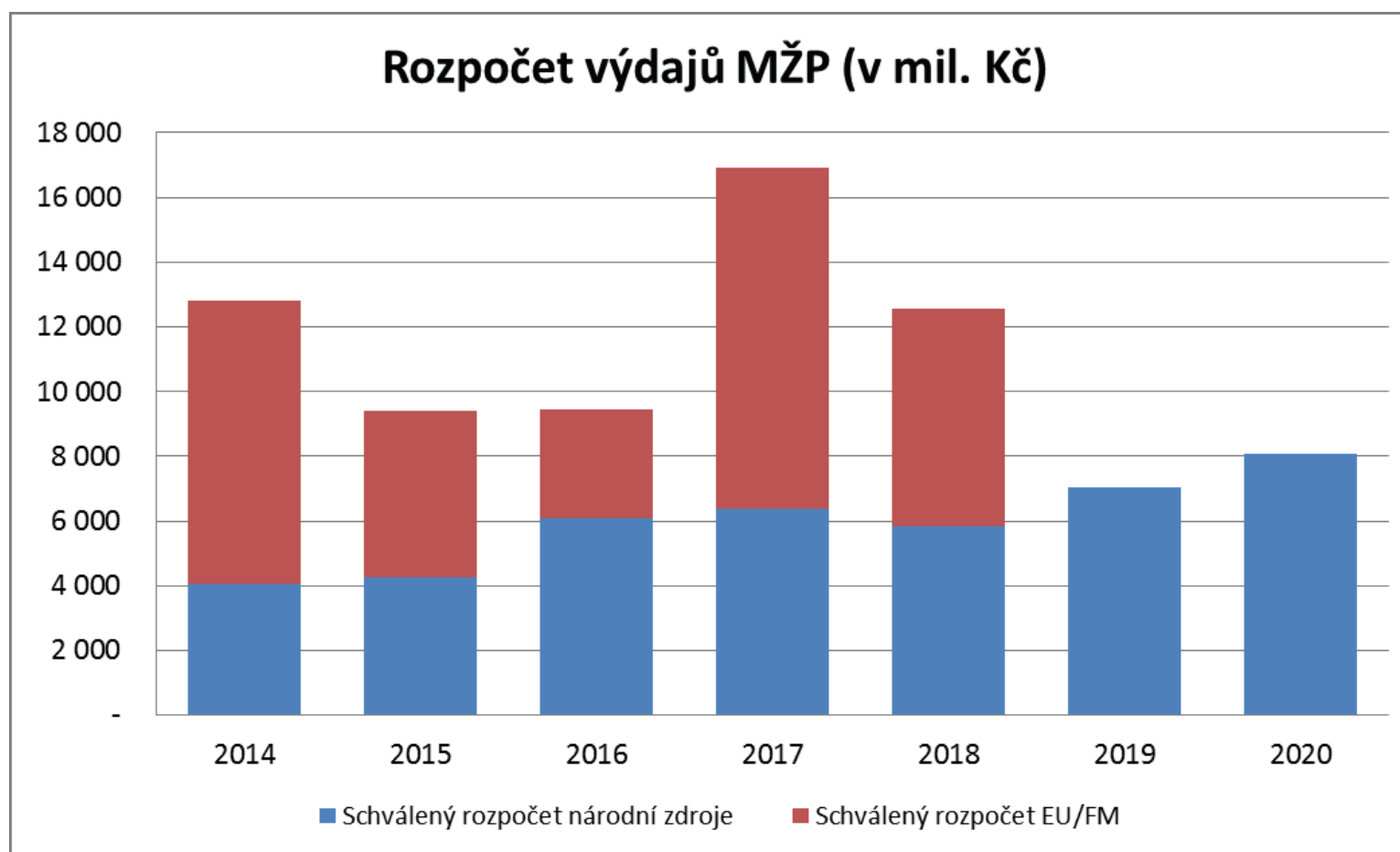
ZÁKLADNÍ ORGANIZAČNÍ SCHÉMA MŽP

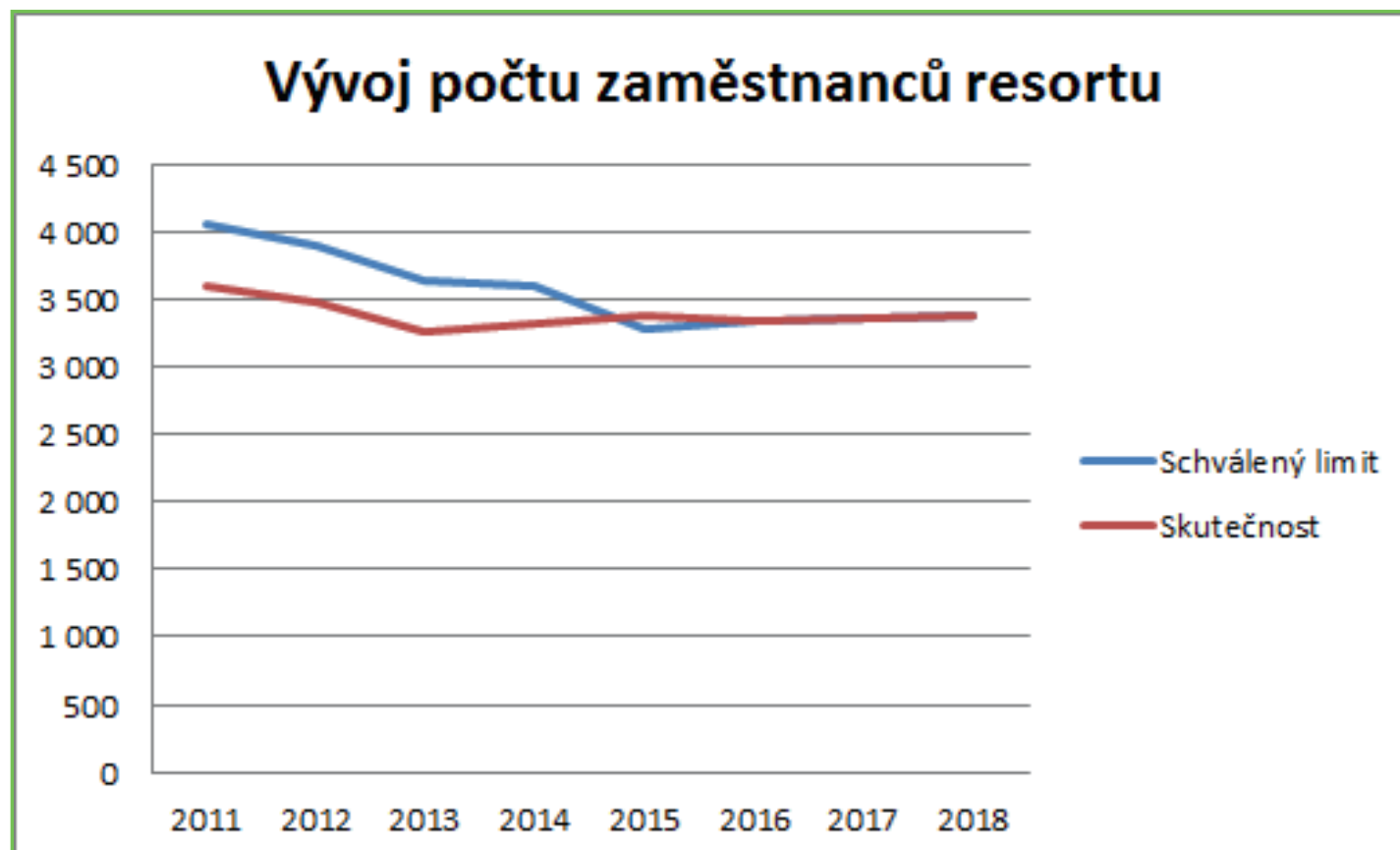
ROZPOČET MŽP

Schválený rozpočet na rok 2018:

národní zdroje 5856,95 mil. Kč a EU/FM 6715,72 mil. Kč

VÝVOJ POČTU ZAMĚSTNANCŮ RESORTU

574

zaměstnanců MŽP
v r. 2018

3368

průměrný počet
zaměstnanců
v r. 2018 v celém
resortu

RESORTNÍ ORGANIZACE MŽP

MŽP řídí 13 resortních organizací:

AOPK ČR

CENIA

ČGS

ČIŽP

ČHMÚ

KRNAP

NP Šumava

NP ČS

NP Podyjí

SJ ČR

VÚV

SFŽP

VÚKOZ

KLÍČOVÉ PRIORITY MŽP

- čerpání EU fondů na zkvalitnění životního prostředí
- boj se suchem a ochrana vodních zdrojů
- odpadové hospodářství
- zlepšení kvality ovzduší

ČERPÁNÍ EU FONDŮ

ČERPÁNÍ EU FONDŮ – CO JSME PRO TO UDĚLALI?

- v letech 2007–2013 jsme měli v OPŽP k dispozici cca 130 mld. Kč
- **ČR v roce 2013 přišla o 7,5 mld. Kč**, to představuje např. 100 tisíc obyvatel nově připojených na ČOV, revitalizaci 500 km drobných vodních toků nebo zajištění pitné vody pro 500 tisíc lidí
- v roce 2014 a 2015 bylo po předchozím vedení MŽP a SFŽP ČR ohroženo dalších **18 mld. Kč**, které se novému vedení podařilo zachránit, do Bruselu ministerstvo **vracelo 0 Kč**

Operační program Životní prostředí 2014–2020:

- celkem alokace **68 mld. Kč**
- vyhlášeno **103 výzev za 68,2 mld. Kč**
- podáno celkem 8 178 žádostí za 73,3 mld. Kč (EU dotace)
- schváleno **4 479 projektů za 35,7 mld. Kč**
- 3 747 projektů s vydaným Rozhodnutím o poskytnutí dotace

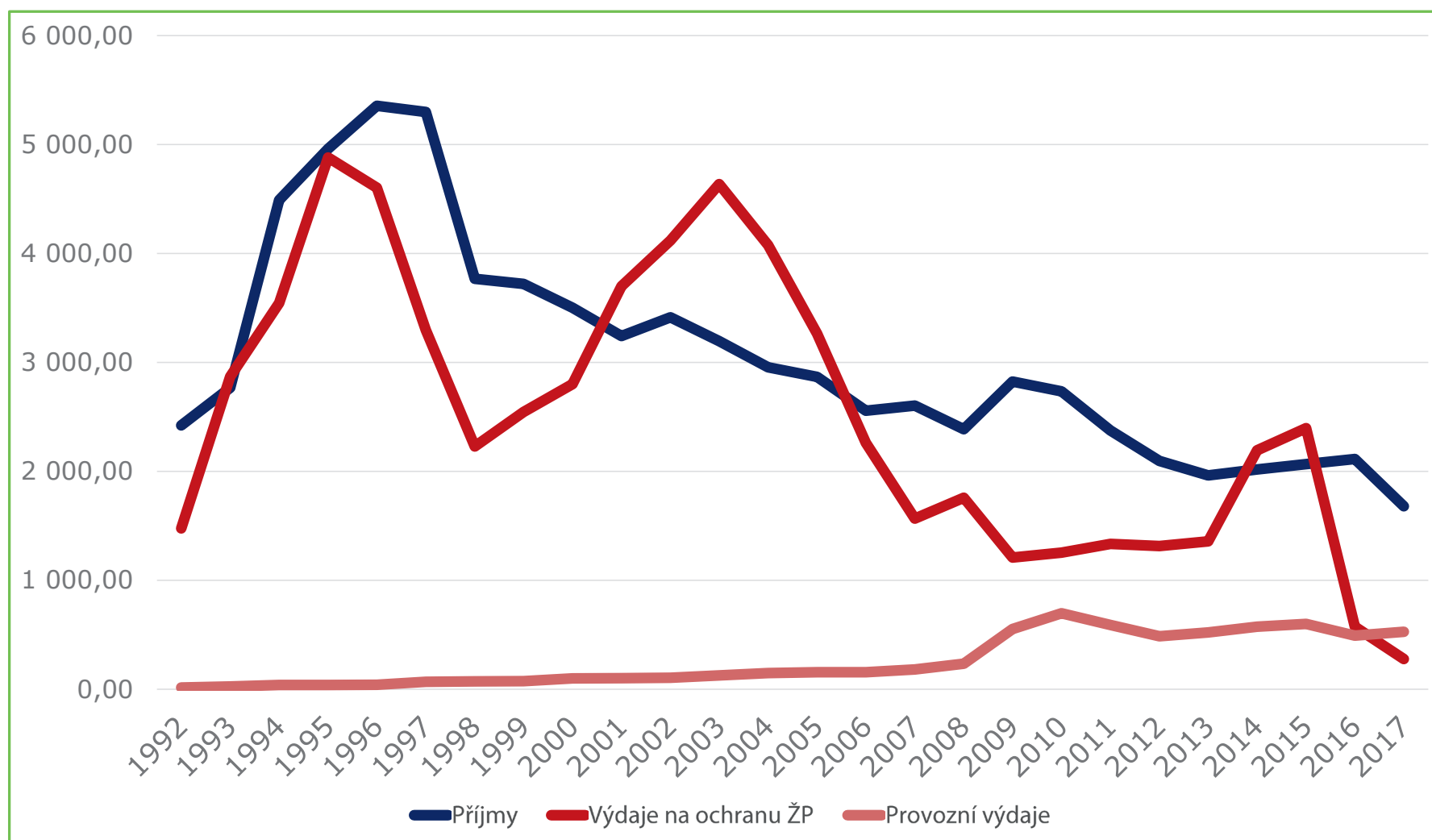
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR

- státní fond zřízený v roce 1992
- **příjemce poplatků za znečišťování životního prostředí** – prostředky mimo státní rozpočet
- SFŽP ČR= „fabrika na projekty“ – spolupráce na tvorbě programů, příprava výzev, odpovědnost za příjem a hodnocení žádostí, financování a kontrolu realizace projektů, vyhodnocování efektů
- podporuje (vytváří, administruje a financuje) projekty z národních zdrojů – **NPŽP**
- administruje **Operační program Životní prostředí** (EU)
- administruje program **Nová zelená úsporám** (emisní povolenky)
- **2017: příjmy 1,68 mld. Kč / výdaje 0,82 mld. Kč**

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Vývoj příjmů a výdajů (v mil. Kč)

25 LET SFŽP ČR

Výsledky za 25 let činnosti – finanční

- realizace podpory z prostředků Fondu ve výši 85,5 mld. Kč
- realizace podpory z EU fondů ve výši 140,8 mld. Kč
- realizace podpory ze státního rozpočtu ve výši 5 mld. Kč
- celkem vyplaceno na účty příjemcům za 25 let 231,3 mld. Kč, z toho za posledních 5 let 134,7 mld. Kč

Výsledky za 25 let činnosti – věcné

- Zelená úsporám = prozatím více než 80 tis. projektů zejména fyzických osob, 60 tis. zrekonstruovaných rodinných a bytových domů
- více než 25 tis. projektů zejména obcí, měst i fyzických osob podpořených z národních programů
- více než 22 tis. projektů obcí, měst a veřejných institucí podpořených z EU fondů
- více než 2 mil. lidí napojených na kanalizaci zakončenou ČOV, 1,5 mil. lidí zásobovaných kvalitní pitnou vodou
- snížení spotřeby energie o více než 1 mil. GJ/rok.
- více než 3 mil. m² odstraněných ekozátěží a starých skládek

ZMĚNA KLIMATU A SUCHO

ZMĚNA KLIMATU V ČR

- celkový roční srážkový úhrn se prakticky nezmění – změní se ale distribuce srážek v čase
- intenzivnější srážky, delší období bez srážek
- změny v četnosti výskytu povodňových situací
- letní měsíce budou teplejší a sušší
- hydrologické extrémy od roku 1997:

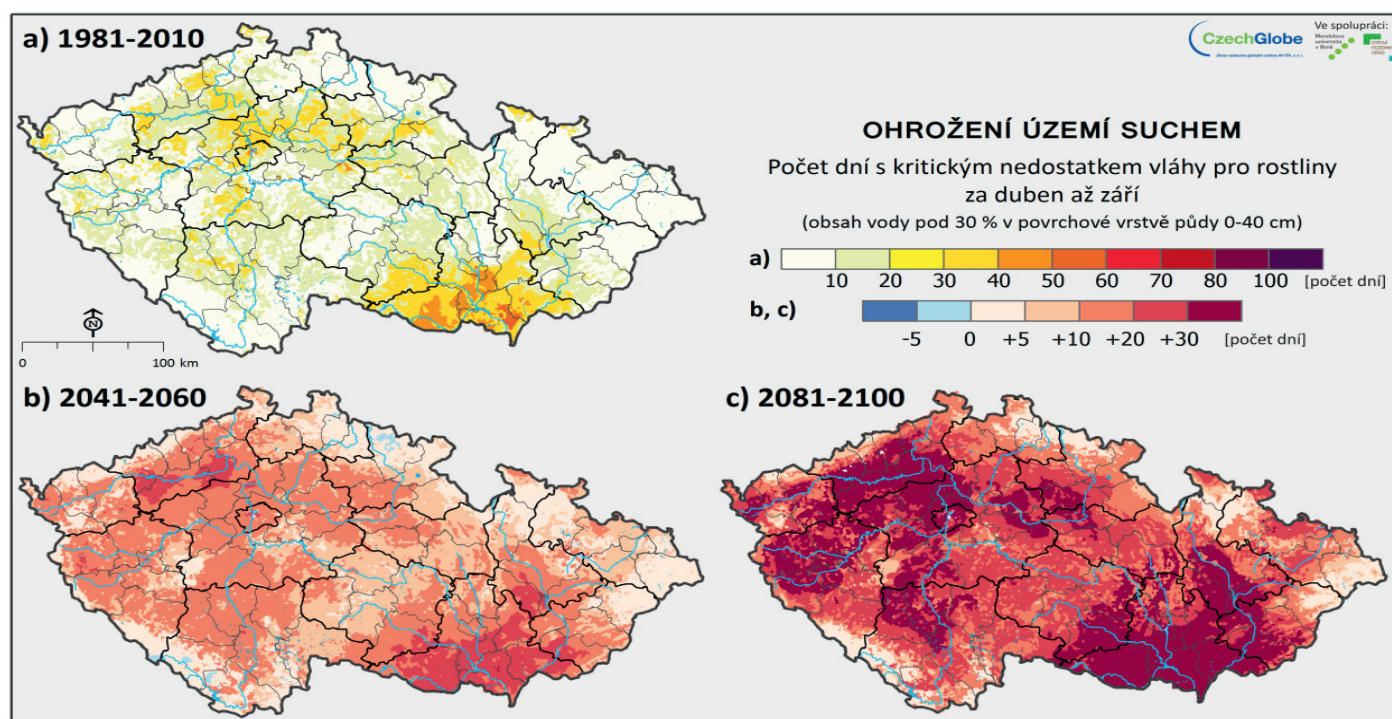
povodně: **9×** sucho: **4×**

- **řešení obou extrémů: zadržování vody v krajině**

PŮDNÍ SUCHO – PREDIKCE

- Výhled možného následku změny klimatu pro vláhový deficit půdy v porovnání v současnosti a výhledech pro rok 2050 a 2100 při zachování současného trendu změny klimatu podle průměrného scénáře vývoje.

Zdroj: CzechGlobe, MENDELU

ODHADY ŠKOD ZPŮSOBENÝCH SUCHEM

- Pokud se nepřizpůsobíme změnám klimatu – odhadované škody – příklady:
- **lesnictví**: roční ztráty na lesnické produkci **12,7 mld. Kč** (zejména zvyšování teplot, sucho)
- **zemědělství** (obiloviny): při oteplení o 2°C nárůst výnosu, při vyšším oteplení již ztráty (dle pesimistických scénářů **až 8,5 mld. Kč** ročně) (zvyšování teplot)
- aktuální dopady sucha v zemědělství lze odhadnout ze škod každoročně hlášených zemědělci, za loňský rok budou vypláceny škody ve výši **2 mld. Kč** (dle návrhu pro jednání vlády), přičemž škody hlášené zemědělskými subjekty jsou vyčísleny na dvojnásobek (sucho).

ADAPTACE NA ZMĚNU KLIMATU JE DRAHÁ, ALE NEZBYTNÁ!

- **náklady na realizaci adaptačních opatření bývají výrazně nižší, než náklady v případě nečinnosti**

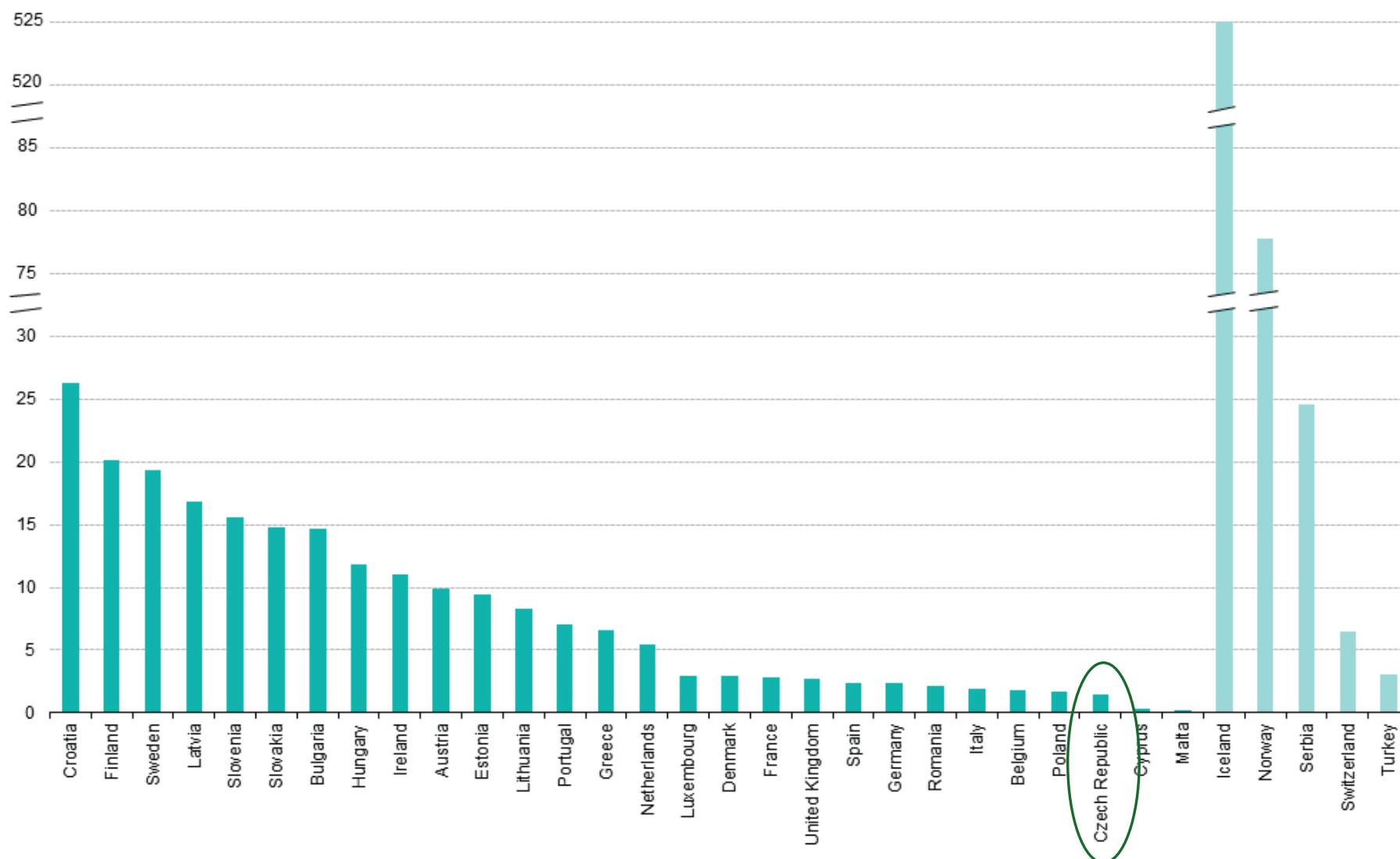
SUCHO A JAK SE PROJEVUJE

- **sucho** - výkyv od průměrné hodnoty srážek po delší časové období, postihuje větší část našeho území

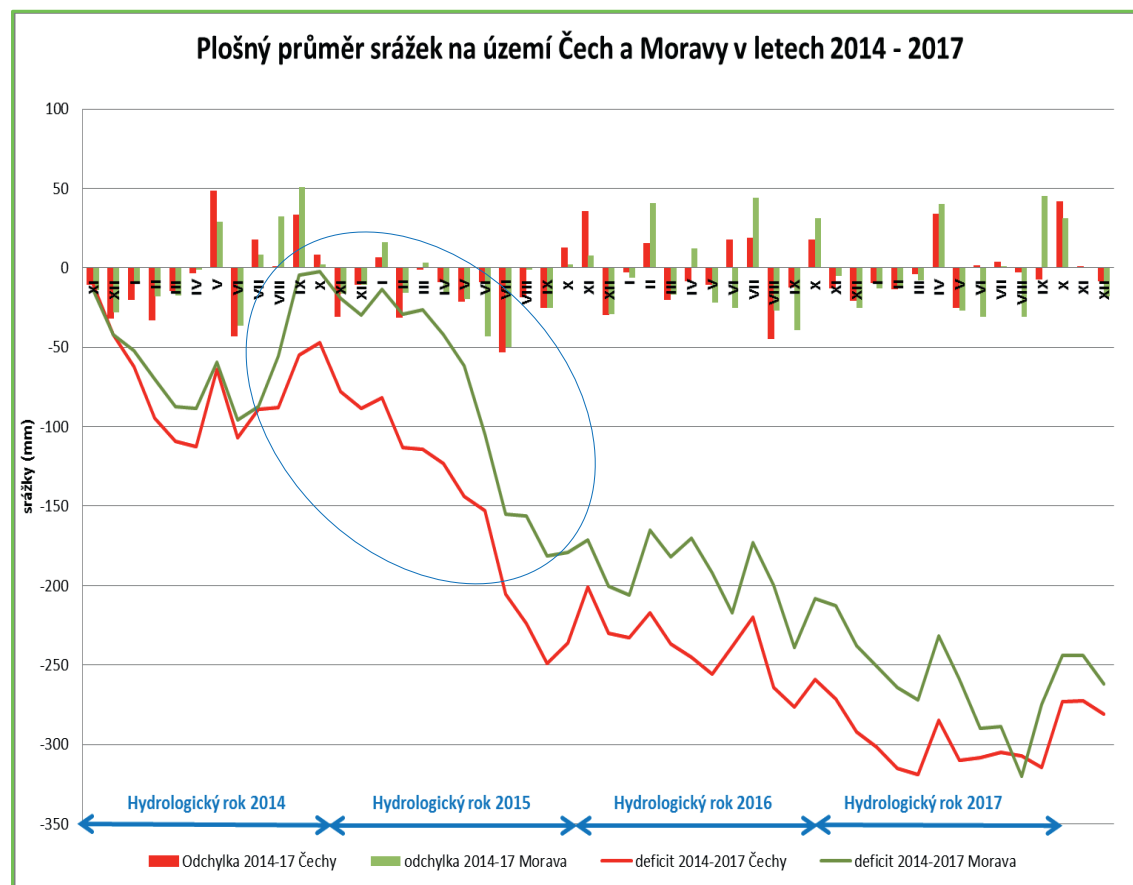
Deficit srážkových úhrnů

- vede k poklesu půdní vlhkosti
- ke snížení povrchového a podpovrchového odtoku
- k poklesu dotace do zásob podzemní vody a následně ke snížení velikosti průtoků ve vodních tocích
- průměrný roční srážkový úhrn se významně nemění, ale projevují se změny v jejich distribuci – za rok naprší stejné množství vody, ale srážkových dnů je méně, suché a teplé oblasti se stávají suššími a teplejšími a chladné a vlhké oblasti vlhčími a teplejšími
- **dopady sucha:** nedostatek pitné vody, snížené výnosy zemědělské výroby, energetické problémy, problémy s průmyslovou výrobou, zhoršená kvalita povrchových vod, méně vody ve vodních tocích ohrožuje vodní a na vodu vázané ekosystémy

DISPONIBILNÍ VODNÍ ZDROJE (1000 m³/obyvatele) – dlouhodobý průměr

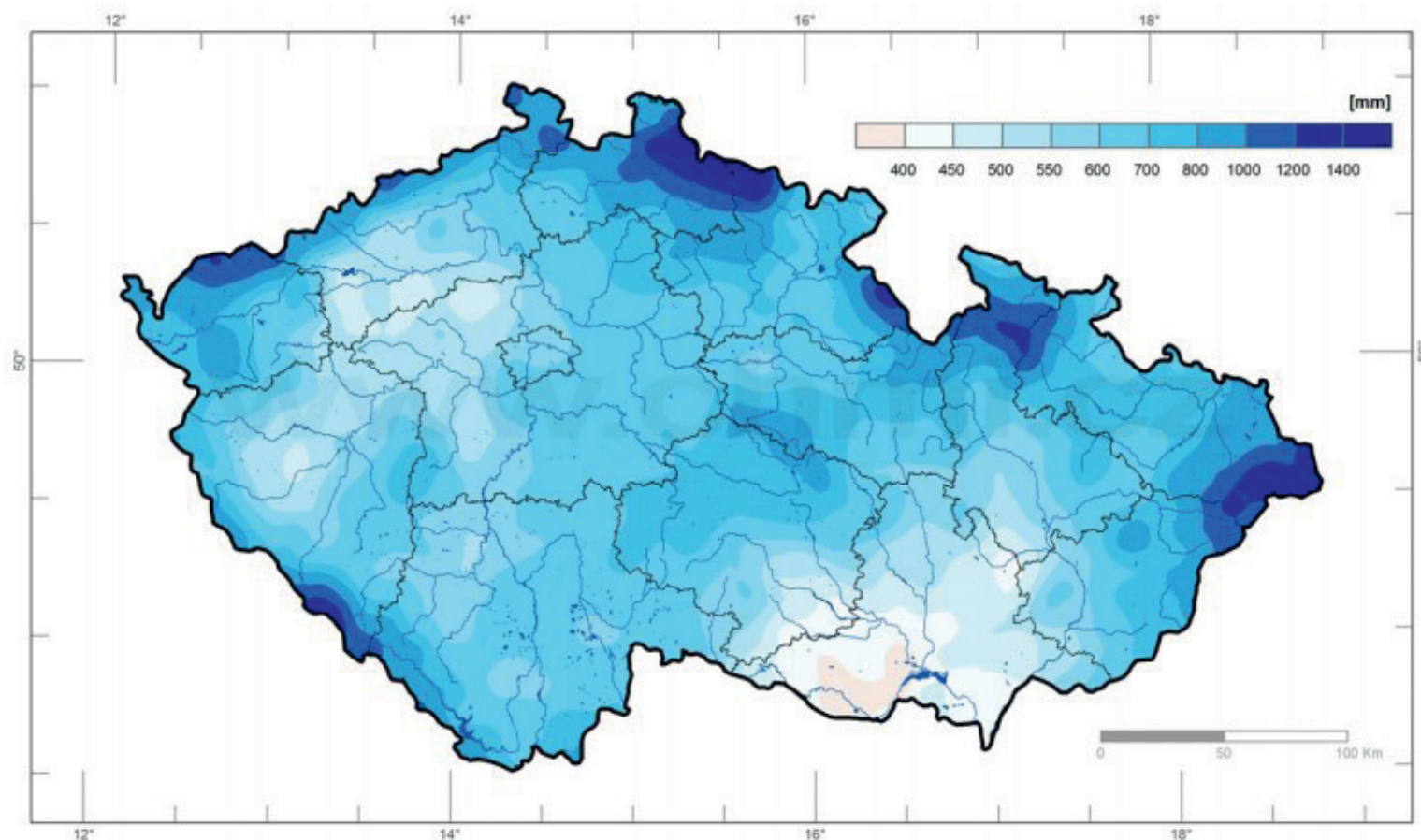
SUCHÁ EPIZODA 2014–2017

- od roku 2014 sužovala ČR rozsáhlá epizoda sucha
- **narůstající deficit srážek v roce 2015, tento rok byl vyhodnocen jako jeden z nejsušších roků v historii ČR vůbec**
- situace se nadále zhoršovala i během roku 2016, během roku 2017 došlo konečně k obratu
- významné dopady na zemědělství v roce 2017 – na Moravě nepršelo 3 letní měsíce

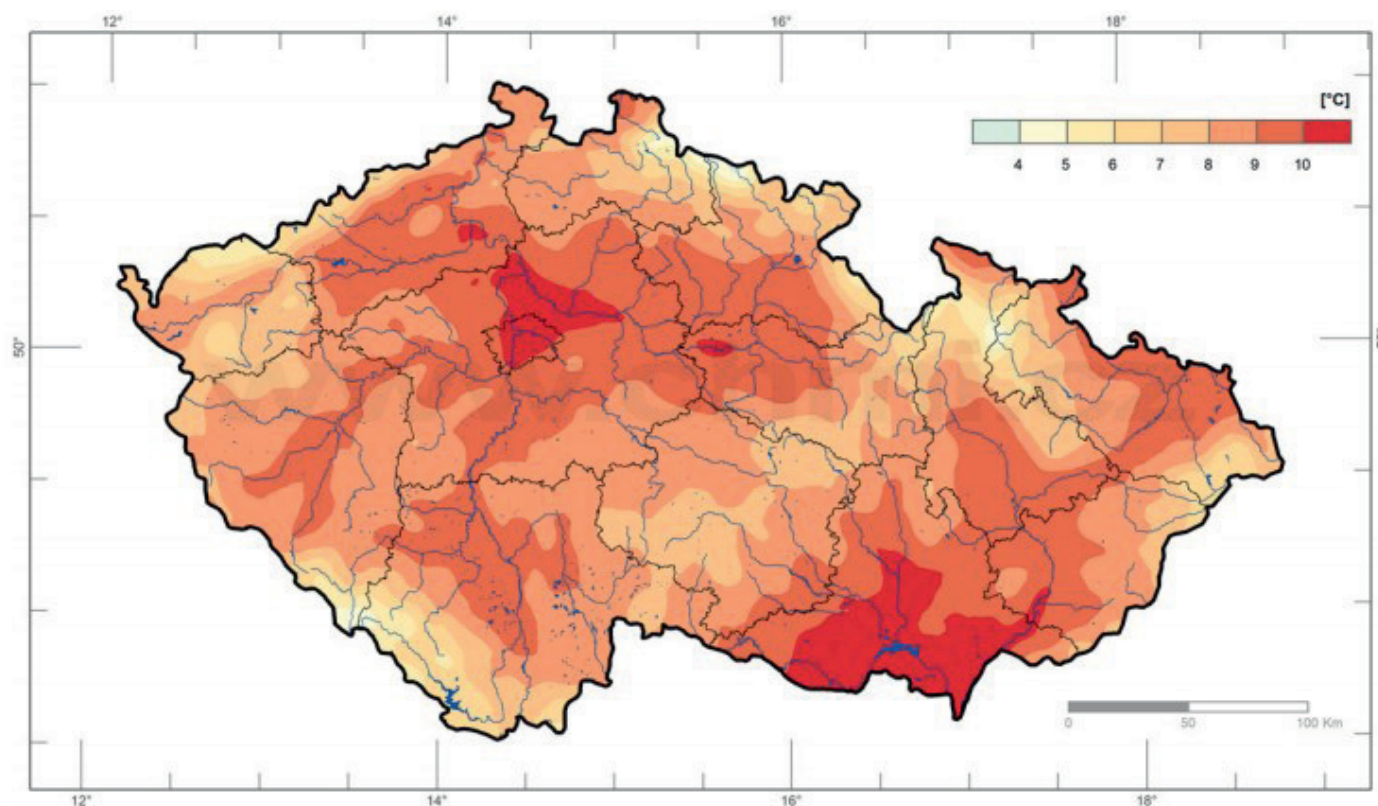
ÚHRN SRÁŽEK V ROCE 2017

- na množství srážek byl rok 2017 průměrný (683 mm)
- nejsušší oblastí Jihomoravský kraj – suché období od ledna do srpna, kdy spadlo pouze 72 % normálu a jedná se o 2. nejnižší úhrn srážek od roku 1961

PRŮMĚRNÁ ROČNÍ TEPLOTA VZDUCHU V ROCE 2017

- **z pohledu teplot byl rok 2017 opět nadprůměrný (roční průměr 8,6 °C)**
- nejteplejší oblasti z velké části korespondují s dlouhodobě nejsuššími oblastmi ČR

AKTUÁLNÍ STAV SUCHA V ČR

- velmi podobný stav jako v loňském roce v dubnu
- v horských oblastech – průtoky odpovídající velikosti dlouhodobého průměru, nebo dokonce nadprůměrné
- naopak na zbytku území je v tocích vody méně než odpovídá dlouhodobému průměru pro toto období
- z hlediska půdy je sucho indikováno na jižní Moravě
- další situaci ovlivní množství a rozložení srážek v průběhu jarních a letních měsíců, které mohou v našich podmínkách během několika dní situaci zcela změnit (sucho → povodně či naopak)

BOJ SE SUCHEM – CO JSME PRO TO UDĚLALI?

- národní i EU prostředky směřovány do projektů na ochranu vod a zajištění pitné vody v obcích
- v období 2014–2020 vyčleněno na boj se suchem **11,9 mld. Kč z EU fondů a 8 mld. z prostředků SFŽP ČR**
- z OPŽP 2007–2013 jsme v letech 2014 a 2015 podpořili dalších 250 nových projektů na obnovu rybníků, tůní, mokřadů za 600 mil. Kč
- v červenci 2017 vláda schválila koncepci **ochrany před suchem**
- spuštěn program **Dešťovka pro fyzické osoby i pro obce a zahrádkářské spolky** – 1. výzva vyčerpána během 24 hodin, alokace 100 mil. Kč, 2. výzva probíhá (příjem žádostí od 7. 9. 2017 do vyčerpání alokace) – alokace 240 mil. Kč
- **nově z NPŽP 6,5 mld. Kč na** výstavbu kanalizací a ČOV, včetně související výstavby vodovodních sítí, DČOV, nové vrty v obcích, ale i mokřady, rybníky, tůně atp.

STRATEGICKÉ DOKUMENTY ŘEŠÍCÍ SUCHO

- **Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR** – schválená vládou v roce 2015
- Identifikuje nejvíce postižené oblasti změnou klimatu jako např. lesní hospodářství, vodní hospodářství, zemědělství, biodiverzita, zdraví a hygiena, doprava, průmysl atd.
- Definuje adaptační opatření do r. 2020 s výhledem do r. 2030
- **Národní akční plán adaptace na změnu klimatu** – schválený vládou v lednu 2017 – rozpracovává adaptační opatření do konkrétních úkolů, určuje gestory a termíny plnění
- Řeší všechny projevy změny klimatu, nejvyšší priorita:
 - › **změna zemědělského a lesního hospodaření v naší krajině**

AKTUÁLNĚ PŘIPRAVUJEME

- připravuje se novela vodního zákona řešící **zvládání sucha a nedostatek vody**, předpokládaná účinnost k r. 2020
- **Analogicky k operativnímu řízení povodňových orgánů v době povodní budou zavedena zvláštní pravidla pro operativní řízení v době sucha a nedostatku vody.**
- **Plán pro zvládání sucha a nedostatku vody**
 - › podklad pro rozhodování komise pro zvládání sucha
 - › hlavním cílem je předcházení vzniku krizové situace
 - › obsahuje identifikaci a popis zdrojů, hodnocení rizik sucha a nedostatku vody, návrh postupů a opatření pro zmírnění negativních dopadů sucha

ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

HLAVNÍ CÍLE

- zvýšit úroveň recyklace odpadů (včetně odpadů biologických)
- snížit podíl skládkovaných odpadů – odklon od skládek
- snížit množství produkováných a využívaných plastů
- využívat odpady jako náhradu primárních zdrojů
- vytvořit pracovní místa
- přejít na tzv. oběhové hospodářství

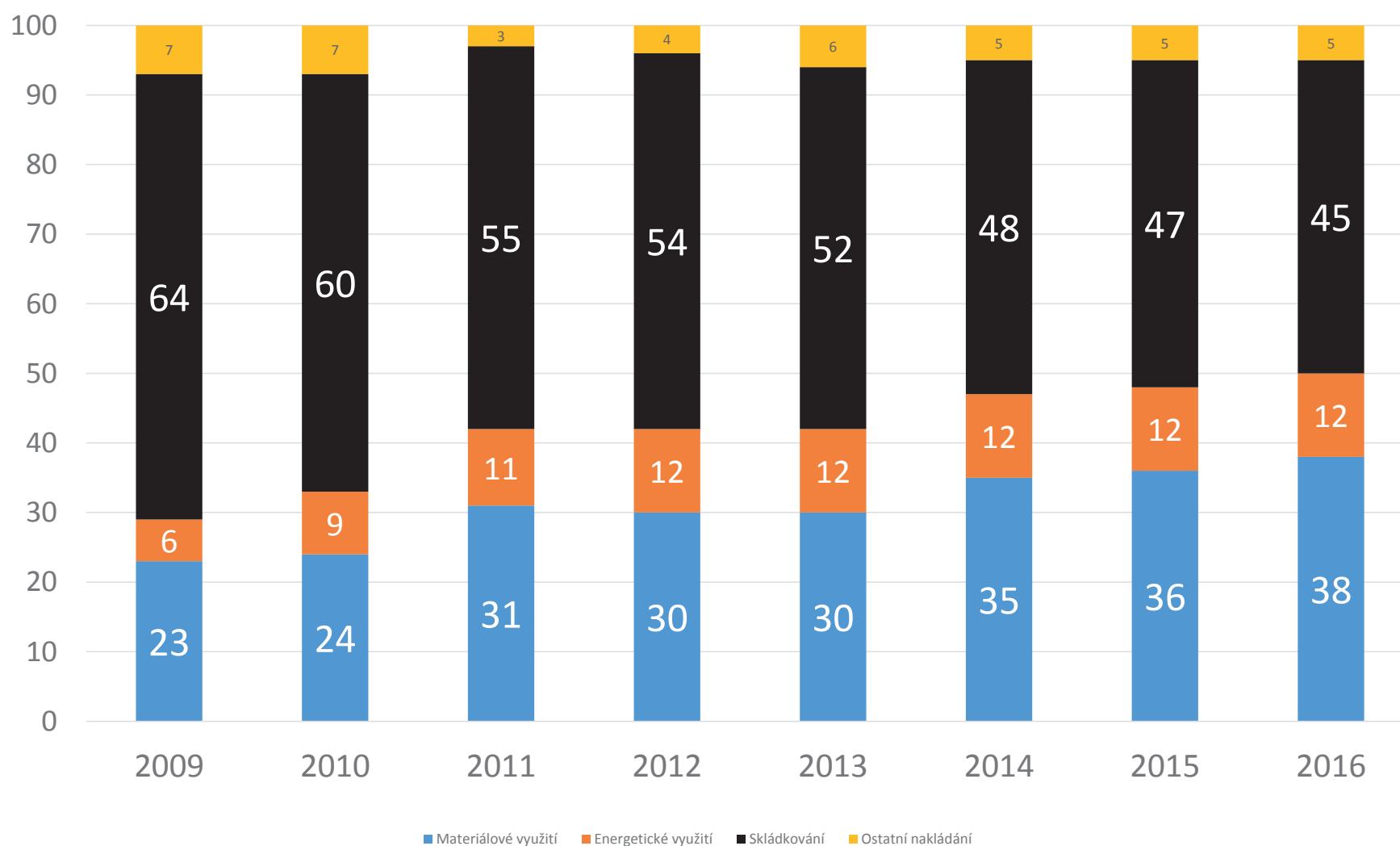
CO JSME UŽ UDĚLALI

- **novela zákona z roku 2014** – zavedena povinnost třídění biologicky rozložitelných odpadů a kovů a zavedla zákaz skládkování recyklovatelného, využitelného a směsného komunálního odpadu od roku 2024 (zákaz má 18 států EU)
- nový **Plán odpadového hospodářství 2015–2024** – **nové cíle!**
- na odpadové projekty bylo **od roku 2014** vynaloženo přes **8 mld. Kč** na více než **4 000 projektů** – zejména pořízení kontejnerů na recyklovaný odpad a bioodpad, vznik sběrných dvorů, nové svozové systémy či vznik třídíren odpadů
- zpoplatnění všech plastových tašek od ledna 2018

AKTUÁLNÍ STAV

- největší problém v ČR je nakládání s komunálním odpadem
- produkce KO v ČR v roce 2016 = **5,6 mil. tun**
- původcem komunálního odpadu jsou obce (ne fyzické osoby) – obce jsou odpovědné za nakládání s komunálním odpadem – určují cenu za svoz pro občany, způsob třídění, způsob likvidace odpadu
- **ČR skládkuje 45 % komunálního odpadu**
- ČR recykluje 38 % komunálního odpadu
- ČR energeticky využívá 12 % odpadu
- až 50 % BRKO stále končí na skládkách
- občan ČR vyprodukuje **531 kg** KO odpadu ročně

VÝVOJ V NAKLÁDÁNÍ S KOMUNÁLNÍMI ODPADY V ČR V % (2009–2016)

JAK NA ODPADY

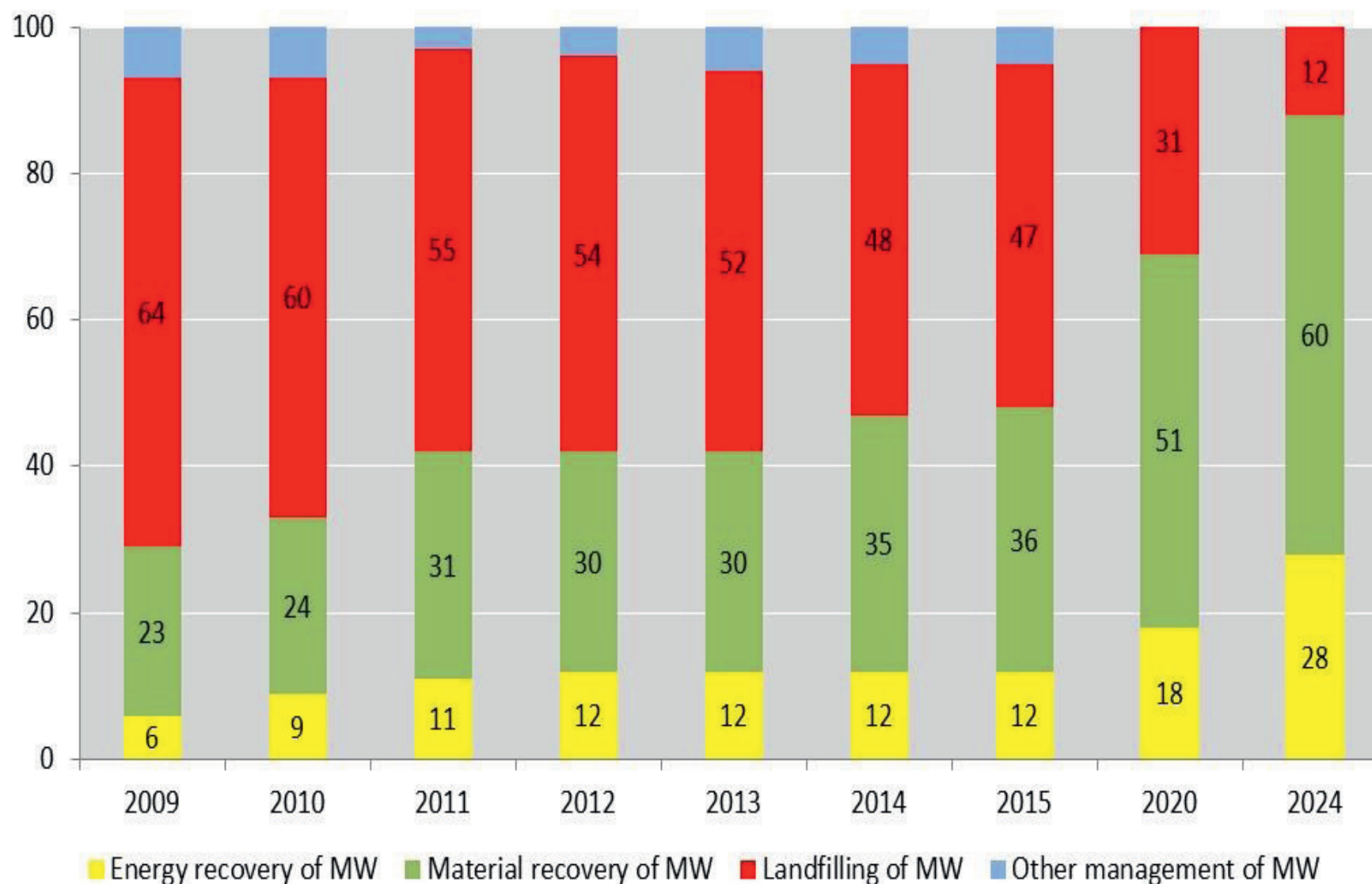
- nutný je přechod na oběhové hospodářství – v ČR až 40 tisíc pracovních míst
- **připravili jsme 2 nové zákony – zákon o odpadech a zákon o výrobcích s ukončenou životností, aktuálně je dopracováváme s ohledem na novou EU legislativu**
- nevyhnutelné je zvýšení **poplatku za skládkování**
- to je aktuálně zvýhodněné vůči recyklaci a energetickému využití
- EK nám nízký skládkovací poplatek vyčítá již od roku 2012
- **výše skládkovacího poplatku má přímý vliv na míru recyklace**
- zvažujeme vyšší regulaci v oblasti obalů – EK brzy zveřejní novou legislativu
- možné je i zálohování PET lahví – čekáme na výsledky studie a budeme o tom diskutovat
- možný je i vstup nových autorizovaných osob v oblasti obalů – zájem je

JAK NA RECYKLACI

Obce a firmy:

- zahuštění sběrné sítě kontejnery – financováno z OPŽP
- intenzivní sběr bioodpadů – celoročně v ČR 2019
- zavedení sběru odpadních jedlých olejů a tuků v roce 2018
- intenzivní sběr textilu
- zavádění systému PAYT jako motivace k třídění odpadů – „Netřídíš, zaplatíš!“
- vážení odpadů a přehled o produkci KO v obcích
- prevence vzniku odpadů, čímž snížíme celkovou produkci odpadů – bezobalové obchody, potravinové banky, osvěta
- vznik třídících a zpracovatelských kapacit
- snížení DPH na recyklované výrobky (aktuálně diskutujeme v EU)

NAKLÁDÁNÍ S KOMUNÁLNÍMI ODPADY V ČR V % (PREDIKCE DLE POH)

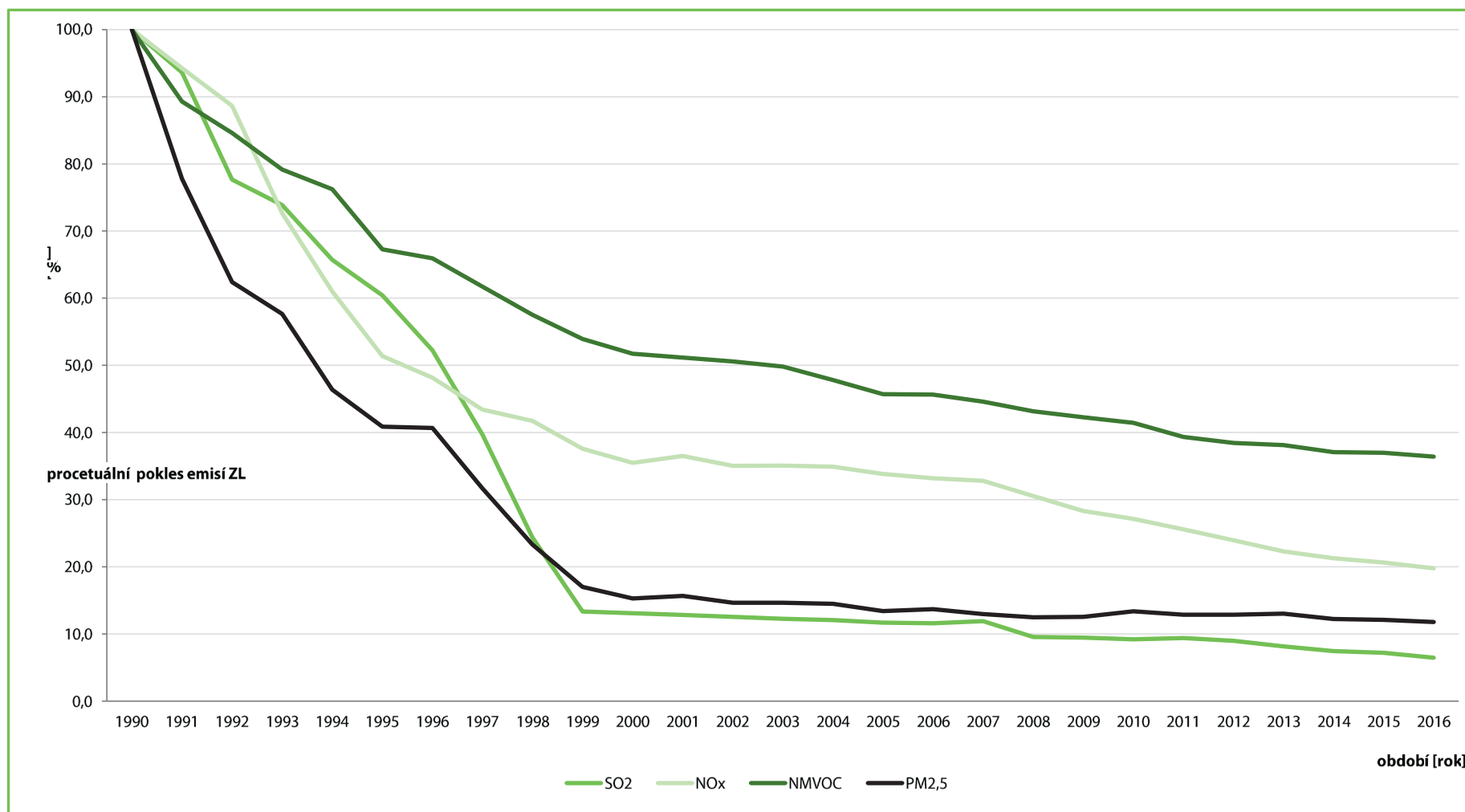

OVZDUŠÍ

KVALITA OVZDUŠÍ

- dlouhodobě nejpalčivější problém životního prostředí ČR
- na znečištění se podílí doprava, průmysl a emise z lokálního vytápění
- lokální znečištění přesahuje i 90 % (např. u benzoapyrenu – především lokální topeniště), NOX hlavně z dopravy – až 50 %
- kvalitu ovzduší ovlivňuje dále přeshraniční přenos znečištění, meteorologické a rozptylové podmínky, ale také morfologie terénu (MSK)
- přesto došlo od 90. let k zásadnímu zlepšení, především díky změně a regulaci v oblasti průmyslového znečištění

SNÍŽENÍ EMISÍ ZNEČIŠŤUJÍCÍCH LÁTEK OD ROKU 1990

JAK NA ZLEPŠENÍ KVALITY OVZDUŠÍ

- postupně je na trhu omezován prodej kotlů starších emisních tříd
- provoz nejstarších kotlů první a druhé emisní třídy bude v roce 2022 zakázán
- v roce 2016 byly zavedeny povinné revize provozu kotlů
- v roce 2014 jsme v Evropské komisi vyjednali **9 miliard** na „kotlíkovou revoluci“, cíl: vyměnit **80–100 tisíc** kotlů, aktuálně podáno přes 60 tisíc žádostí, 3. vlna v přípravě
- opatření proti smogu – dotační podpora na vznik NEZ, plánů udržitelné mobility a regulačních ráďů, podpora čisté mobility: bikesharing, podpora elektromobility v obcích, pokračování v podpoře ozdravných pobyťů
- novela zákona o ochraně ovzduší v roce 2016 – **zavedení možnosti kontrol provozu kotlů přímo v domácnostech**

JAK NA ZLEPŠENÍ KVALITY OVZDUŠÍ

- zjednodušili jsme podmínky procesu EIA, abychom podpořili i výstavbu obchvatů
- díky PZKO (programům zlepšování kvality ovzduší) můžou kraje znovu posoudit povolení provozu průmyslových podniků a zpřísnit podmínky
- aktuálně jsme navrhli možnost zákazu provozu nejstarších kotlů v obcích už o dva roky dříve – stále je možnost si kotel vyměnit z kotlíkových dotací
- v MSK chceme pilotně zavést předfinancování a půjčky ze SFŽP ČR na začátku příštího roku, vyčlenili jsme **1 mld. Kč** z národních zdrojů – **cílíme na sociálně slabší žadatele**
- jednáme o zvýšení mýtného pro kamiony – ČR je tranzitní zemí
- obměna vozového parku

PROSTOR PRO VAŠE DOTAZY...